

TV-vold gir mer vold!

TEKST

Reidar Ommundsen

PUBLISERT 1. januar 2004

Det er få spørsmål som har ført til så mye opphetet debatt innen forskning på vold som spørsmålet om vold på TV og film fører til at barn selv blir voldelige. Omfanget og temperaturen i debatten om medie vold har utspring i at særlig amerikanske barn ser TV fire til fem timer om dagen, og at mye av det de ser er filmer med vold. Samtidig er det amerikanske samfunnet et av de mest voldsplagede i den vestlige verden. Det er derfor lett å forestille seg at det er en sammenheng mellom storforbruk av medie vold i barndommen og tendensen til å bruke vold i tidlig voksenalder, eller allerede i senere barndom. En annen grunn til debatten – særlig i USA – er de enorme økonomiske interessene som knytter seg til produksjon og salg av slik vold.

Det har heller ikke bidratt til å dempe debatten at de første undersøkelsene ga så forskjellige resultater at alle kunne finne støtte for sine meninger. Man kan si at de tidligste resultatene fra kortvarige laboratorieundersøkelser av virkningen av TV-vold bidro til å styrke frykten for medie vold. Typisk for slike undersøkelser var at man utsatte vanlige barn, som regel i 5–10 årsalderen, for en ganske sterk voldsfilm før deretter å registrere barnets tendens til voldelig atferd noen timer senere, enten i spontan lek eller i spesielt tilrettelagte situasjoner. Disse undersøkelsene viste stort sett uten unntak at barn hadde mer aggressiv atferd, i alle fall på kort sikt. Men senere forskning påpekte at dette bare var *kortvarige* effekter av medie vold, og at de samme barna allerede dagen etter ikke var mer voldelige enn det de var til vanlig. Konklusjonen ble derfor at TV-vold bare ble ansett å ha overflatisk og kortvarig negativ virkning. Altså ikke noe å bekymre seg om.

Senere fulgte en rekke viktige langtidsundersøkelser der man både registrerte barns daglige forbruk av TV-vold i hjemmet og deres senere tendens til å opptre voldelig. Disse nye undersøkelsene har i mange tilfeller funnet klare sammenhenger mellom forbruk av TVvold og senere voldelig atferd. Men igjen har kritikken reist seg. Man har hevdet at det *ikke* er TV-volden som fører til mer voldelig atferd, men at det er en tidlig tendens til slik atferd (som fortsetter inn i voksen alder) og som fører til stort forbruk av TV-vold. Argumentet er altså at senere voldsatferd ikke er forårsaket av medie vold, men bare en virkning av en forutgående voldelig tendens som kommer til uttrykk i forbruk av medie vold og senere i voldelig atferd. Ut fra dette synspunktet vil det å stanse medie volden ikke hjelpe på de voldelige tendensene. Videre er det også blitt

argumentert for at det kunne være voldelige foreldre som både gir grunnlag for at barn blir voldelige og til mye medie vold i hjemmet.

Nå har imidlertid forskere ved universitetet i Michigan i USA gjennomført den antakelig mest grundige, omfattende og langvarige undersøkelsen med sikte på å finne ut om TV-vold kan være *årsak* til mer vold senere. Svaret de gir, er et klart og foruroligende ja!

Forskerne benyttet seg av en tidligere undersøkelse fra begynnelsen av åttitallet der man hadde studert den voldelige tendensen hos 450 gutter og jenter i 6–10 årsalderen, og deres daglige forbruk av medie vold. Hele 15 år senere, da alle de 450 barna var unge voksne i begynnelsen av 20 årsalderen, ble de igjen grundig testet for voldelige tendenser i sitt nåværende dagligliv.

Det viste seg ikke bare som i tidligere undersøkelser at de som hadde sett mest på TV-vold i 6–10 årsalderen også var de – nå som unge voksne – som klart var mest voldelige i dagliglivet. Det som var særlig interessant var at denne sammenhengen mellom forbruk av TVvold og nåværende voldstendenser gjaldt *uavhengig* av hvor voldelige de hadde vært i 6–10 årsalderen. Det betyr at dersom man tok en undergruppe av for eksempel 50 barn som den gang hadde vist like sterk tendens til å være voldelige, så var det blant disse barna nettopp de som hadde sett *mest* TV-vold som senere ble mest voldelige. Dette funnet kan ikke (bort)forklares med at det bare var en særlig grad av voldstendens allerede i barndommen som fortsatte inn i voksenalderen!

Forskerne kunne også konkludere med at sammenhengen mellom tidlig TV-vold og senere tendens til vold var uavhengig av foreldrenes eventuelle bruk av vold i oppdragelsen. Riktignok er det *også* en sammenheng mellom voldelige foreldre og økt voldelig atferd hos deres barn, men også her gjelder det at barn med like voldelige foreldre, blir desto mer voldelige, jo mer TV-vold de utsettes for som barn.

Mest overraskende var det kanskje at sammenhengen mellom TV-vold og senere tendenser til vold også gjaldt for jenter. Tidligere hadde man ment at det helst var gutter som kunne bli voldelige av å se på TV-vold.

De amerikanske forskerne mener at deres funn gir sterk støtte til de politikere som ivrer for en mer restriktiv praksis når det gjelder utbredelse og forherligelse av vold i TV.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 41, nummer 1, 2004, side

TEKST

Reidar Ommundsen